www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Relationship between Religious Attitude and Academic Achievement in Students: Gender differences

Nazanin Karimzadeh[1] ,Zinab Moghadm[1] ,Maryam Darvishi[1]

[1] Faculty member of Payam – Noor University – Department of educational sciences, Iran

*Corresponding author: Nazanin Karimzadeh, Faculty member of Payam – Noor University – Department of educational sciences, Iran.
Email:karimzade.n@gmail.com

Article Info

Keywords: *Religious Attitude, Academic Achievement, Student*

Abstract

Introduction: The purpose of this study was to identify the relationship between religious attitude and academic achievement and the differences between male and female students in these variables.

Methods: 313 student (including 188 female students and 126 male students) were selected through multistage cluster random sampling and the Religious Attitude Scale (Aslani, 2003) were completed. The tool had good reliability and reliability. Data were evaluated through correlation matrix, multivariate regression and independent group t test.

Results: Findings showed that there is a significant relationship between dimensions of religious attitude and academic achievement. Also, there was no significant difference between male and female students in the variables in the research.

Conclusion: Accordingly, it can be concluded that religious attitude could contributed to academic achievement. These findings emphasize the role of religion and religious attitude in persuading people to work and prevent them from engaging in unhealthy behaviors for academic achievement.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-13]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۳، شماره ۱، ۱۳۹۹
صفحات: ۲۶-۳۲

تفاوت های جنسیتی: رابطه ی بین نگرش مذهبی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان

نازنین کریمزاده*[۱] ، زینب مقدم[۱] ، مریم درویشی[۱]

[۱]گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران

**نویسنده مسوول: نازنین کریم زاده، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران. ایمیل: karimzade.n@gmail.com*

چکیده

مقدمه: پیشرفت تحصیلی متاثر از متغیرهای متعددی است که می توانند آن را تحت الشعاع خود قرار دهند بر همین مبنا پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط نگرش مذهبی و پیشرفت تحصیلی و تفاوت دانشجویان دختر و پسر در این متغیرها بود، صورت گرفت.

روش‌ها: ۳۱۳ نفر (شامل ۱۸۸ دانشجوی دختر و ۱۲۶ دانشجوی پسر) به صورت نمونه‌برداری با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند و مقیاس نگرش مذهبی (اصلانی، ۱۳۸۲) را تکمیل کردند. ابزار از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار بود. ارزیابی داده‌ها از طریق ماتریس همبستگی، رگرسیون چندمتغیری و آزمون t گروه‌های مستقل انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بین ابعاد نگرش مذهبی و پیشرفت تحصیلی رابطه‌ی معنادار وجود دارد. همچنین بین دانشجویان دختر و پسر از نظر برخورداری از متغیرهای پژوهش تفاوت معناداری به دست نیامد.

نتیجه‌گیری: بر این اساس می‌توان گفت نگرش مذهبی می‌تواند به پیشرفت تحصیلی کمک نماید. این یافته‌ها بر نقش مذهب و نگرش مذهبی در واداشتن افراد به تلاش و کوشش و بازداری آنان از دست زدن به رفتارهای ناسالم جهت کسب پیشرفت تحصیلی تاکید می‌کند.

واژگان کلیدی: نگرش مذهبی، پیشرفت تحصیلی، دانشجو

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-13]

مقدمه

پیشرفت تحصیلی از مهم‌ترین متغیرهای هر نظام آموزشی به حساب می‌آید و حتّی برخی متخصصان از آن به عنوان شاخص اصلی سنجش کیفیت آموزش و پرورش هر کشور یاد می‌کنند. بر این اساس نظام آموزش و پرورش را زمانی می‌توان کارآمد و موفق دانست که در آن دوره‌های تحصیلی از بالاترین نمرات ممکن برخوردار باشند (۱). پیشرفت تحصیلی به معنای مقدار یادگیری آموزشگاهی فرد است (۲). در تعریفی دیگر اتکینسون و همکاران (۱۹۹۸) پیشرفت تحصیلی را توانایی آموخته شده یا اکتسابی حاصل از دروس ارائه شده یا به عبارت دیگر، توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشگاهی می‌دانند که به وسیله‌ی آزمون‌های استاندارد شده، اندازه‌گیری می‌شود (۳). اهمیت پیشرفت تحصیلی از این جهت است که پیشرفت آموزشگاهی در یادگیری اثر داشته و یادگیری آموزشگاهی پیشرفت تحصیلی را تحت تاثیر قرار می‌دهد.(۴). با توجّه به اهمیت روزافزون پیشرفت تحصیلی و نقش آن در نشان دان کیفیت آموزش و پرورش و تحولات جوامع، پژوهش‌های زیادی به بررسی پیشایندها و پیامدهای این متغیر پرداخته‌اند. اغلب پژوهش‌ها به نقش متغیرهای شناختی و سایر عوامل تحصیلی اشاره کرده‌اند و آن‌ها را در پیشرفت تحصیلی فراگیران موثر دانسته‌اند. در سال‌های اخیر چرخش‌های آشکاری به سمت نقش متغیرهای غیرشناختی در پیشبرد مسائل تحصیلی به وجود آمده است. اگرچه سابقه‌ی چنین دیدگاه‌هایی در نظریه‌های کلاسیک روان‌شناسی مانند انسان‌گرایی از قبل وجود داشته است امّا کمتر در پژوهش‌های معاصر بدان پرداخته شده است که امروزه این ضرورت احساس شده است. از جمله متغیرهای غیرشناختی که نقش آن در پیشرفت تحصیلی مورد پژوهش قرار گرفته است، مذهب یا نگرش مذهبی می‌باشد. بررسی نقش مذهب در حل مسائل زندگی و پیشبرد اهداف فردی و گروهی، بعد از یک دوره‌ی کم‌رونقی، در پژوهش‌های چند دهه‌ی گذشته روند رو به رشدی داشته است. نگرش مذهبی نوعی نگرش است که خداوند را محور امور دانسته و ارزش‌ها، اخلاقیات، آداب و رسوم و رفتارهای انسان را با یکدیگر، طبیعت و با خویشتن تنظیم می‌کند (۵). همان‌طور که بیان شد نقش مذهب یا نگرش مذهبی در پیشرفت تحصیلی مورد پژوهش قرار گرفته است. امروزه با توجّه به شیوع آسیب‌های تحصیلی و موارد غیراخلاقی در حوزه‌ی تحصیلی از جمله تقلب، کپی‌برداری، عدم رعایت حقوق مولفین، دستکاری نمرات، جایگزینی شخص دیگر به جای دانشجو در امتحانات و غیره، نقش مذهب بیشتر آشکار می‌شود. در این میان نوعی نگرشی که فرد نسبت به مذهب دارد تاثیر مهمی سلامت تحصیلی او خواهد داشت. بر این اساس در پژوهش‌های مختلف به بررسی رابطه‌ی نگرش مذهبی با پیشرفت تحصیلی پرداخته شده است. به عنوان *نمونه در پژوهش عباسی، خادمی و نقش (۱۳۸۴) رابطه‌ی نگرش مذهبی با انگیزش پیشرفت تحصیلی معنادار گزارش شد.(۶) همچنین مارشال[1] (۲۰۱۸) در پژوهشی نقش ابعاد مذهبی را در رفع چالش‌های تربیتی موثر دانسته است.(۷) در پژوهشی دیگر، صالحی‌نژاد (۱۳۹۲) بین نگرش مذهبی و پیشرفت تحصیلی* ارتباط معنادار به دست آورد.(۸) در مقابل پژوهش‌هایی نیز وجود دارد که بین نگرش مذهب یا نگرش مذهبی با عملکرد و پیشرفت تحصیلی رابطه‌ی معنادار گزارش نکرده است. مثلاً در پژوهش تقوی‌نیا و متوسل‌آرانی (۱۳۸۴) بین ابعاد دینداری و پیشرفت تحصیلی ارتباط معناداری به دست نیامد.(۹) در پژوهشی دیگر که توسط اقوامی، قهرمانی، افشین‌جو، حمزه‌پور و ترابی احمدی (۱۳۹۰) به انجام رسید بین نگرش درونی و بیرونی به مذهب با پیشرفت تحصیلی رابطه‌ی معناداری حاصل نشد. (۱۰)در پژوهش مذکور اشاره شده است که بین نمرات مذهب درونی و بیرونی با معدل تحصیلی ارتباط معناداری یافت نشده است. نکته‌ی مهم قابل استنباط از پژوهش فوق، نتایج متفاوت و حتی متناقض است و لذا هنوز این سوال باقی است که آیا بین نگرش مذهبی و پیشرفت تحصیلی رابطه‌ی معناداری وجود دارد یا خیر؟. بر این اساس پژوهش حاضر سعی دارد به بررسی مجدد رابطه‌ی نگرش مذهبی و پیشرفت تحصیلی بپردازد. از آنجایی که برخی پژوهش‌های انجام شده از جمله سیگنر[2] و ماهاجن[3] (۲۰۱۸) تفاوت‌های جنسیتی را نیز در این رابطه موثر دانسته‌اند،(۱۱) در پژوهش حاضر نیز به بررسی تفاوت‌های جنسیتی پرداخته می‌شود.

روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع همبستگی است و جامعه‌ی آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد لردگان در سال۹۳-۱۳۹۲ می‌باشد. حجم نمونه‌ی تحقیق بر اساس جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) (۱۲)و با توجه به حجم جامعه که ۱۶۶۸ نفر می‌باشد، تعداد ۳۱۳ نفر در نظر گرفته شد. امّا جهت پیشگیری از ریزش احتمالی و کفایت بهتر نمونه، تعداد نمونه به ۳۲۰ نفر افزایش و این تعداد با روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب و پس هماهنگی های بعمل آمده و کسب مجوزهای مربوطه آزمودنی ها مورد آزمون قرار گرفتند، یافت. بعد از حذف پرسشنامه‌های مخدوش، اطلاعات بدست آمده از تعداد ۳۱۴ نفر (شامل ۱۸۸ دانشجوی دختر و ۱۲۶ دانشجوی پسر) با استفاده از نرم افزار spss و آزمونهای ماتریس همبستگی، رگرسیون چندمتغیری و آزمون t گروه‌های مستقل مورد تحلیل قرار گرفت. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۱۸/۳۴ و انحراف استاندارد ۰/۹۷۲ به دست آمد.

ابزارهای پژوهش

[1]. Marshall
[2]. Seginer
[3]. Mahajna

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-13]

در پژوهش حاضر برای کسب اطلاعات از ابزارهای زیر استفاده شد: پرسشنامه‌ی نگرش مذهبی۴: این پرسشنامه توسط اصلانی (۱۳۸۲) (۱۳) طراحی شده و شامل ۳۵ سوال است که بر اساس مقیاس لیکرت و به صورت ۵ گزینه‌ای در طیف کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم تنظیم و نمره گذاری شده است. حداکثر نمره ۱۷۵ وحداقل نمره ۳۵ می‌باشد. بررسی نظری محتوای مواد پرسشنامه، حیطه هفت موضوعی مختلف نگرش مذهبی با عناوین عبادات، اخلاقیات، ارزش‌ها، اثرمذهب در زندگی و رفتار انسان، مباحث اجتماعی، جهان بینی و باورها و دین را اندازه گیری می کند. روایی ابزار از طریق همبستگی ابعاد با نمره‌ی کل محاسبه شده که ضرائب به دست آمده (بین ۰/۴۲ تا ۰/۵۸) دلالت بر روایی ابزار داشت. همچنین برای محاسبه ضریب پایایی از آلفای کرونباخ و روش تنصیف استفاده شد که در جدول زیر به تفکیک جنسیت و کل آمده است. در مجموع یافته‌ها حاکی از پایایی مطلوب ابزار بود. در پژوهش حاضر پیشرفت تحصیلی از طریق بررسی معدل دانشجویان مشارکت‌کننده سنجیده شد.

جدول ۱.ضرائب پایایی پرسشنامه‌ی نگرش مذهبی

شاخص آماری	آلفای کرونباخ			تنصیف		
	پسران	دختران	کل	پسران	دختران	کل
	۰/۹۶	۰/۹۴	۰/۹۵	۰/۸۶	۰/۸۹	۰/۸۵

نتایج

یافته‌های توصیفی پژوهش حاضر شامل شاخص‌های آماری میانگین، انحراف معیار و کمینه و بیشینه‌ی نمرات متغیرهای تحقیق است.

جدول ۲.یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	پسران				دختران				کل			
	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
اخلاقیات	۲۱/۶۲	۷/۵۵	۶	۳۰	۲۱/۴۲	۷/۳۲	۶	۲۲	۲۱/۵۰	۷/۲۹	۶	۳۰
اثر مذهب	۱۵/۹۲	۵/۱۱	۶	۳۰	۱۵/۳۵	۴/۲۳	۶	۳۰	۱۵/۶۰	۴/۵۵	۶	۳۰
مباحث اجتماعی	۲۴/۶۹	۶/۸۹	۶	۲۴	۲۳/۵۳	۳/۶۴	۶	۲۸	۲۴/۰۳	۵/۲۲	۶	۲۸
جهان بینی	۱۷/۸۵	۴/۴۱	۵	۲۵	۱۸/۴۱	۳/۳۶	۵	۲۰	۱۸/۱۷	۳/۷۹	۵	۲۵
باورها و دین	۱۴/۱۵	۳/۶۰	۴	۲۰	۱۴/۸۷	۲/۹۵	۴	۱۶	۱۴/۵۴	۳/۲۳	۴	۲۰
عبادات	۹/۰۸	۳/۴۵	۳	۱۴	۱۰/۷۴	۳/۳۳	۳	۱۵	۱۰/۰۶	۳/۴۳	۳	۱۵
ارزش‌ها	۱۱/۱۵	۳/۸۹	۴	۲۰	۱۰/۹۵	۴/۶۴	۴	۱۸	۱۱/۰۳	۴/۲۸	۴	۲۰
پیشرفت تحصیلی	۱۸/۳۸	۰/۸۷۰	۱۷	۲۰	۱۸/۳۲	۱/۳۸	۱۵	۲۰	۱۸/۳۴	۱/۱۸	۱۵	۲۰

در جدول بعد ماتریس همبستگی مرتبه‌ی صفر متغیرهای پژوهش آمده است. نتایج جدول نشان می‌دهد بین متغیرهای پژوهش ارتباط معنادار وجود دارد.

جدول ۳. ضرائب همبستگی مرتبه‌ی صفر متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱. اخلاقیات	۱							
۲. اثر مذهب	۰/۷۱ **	۱						
۳. مباحث اجتماعی	۰/۶۶ **	۰/۶۲ **	۱					
۴. جهان بینی	۰/۵۳ **	۰/۶۱ **	۰/۶۷ **	۱				
۵. باورها و دین	۰/۵۵ **	۰/۵۹ **	۰/۶۵ **	۰/۶۸ **	۱			
۶. عبادات	۰/۶۳ **	۰/۵۷ **	۰/۵۲ **	۰/۴۷ **	۰/۵۹ **	۱		
۷. ارزش‌ها	۰/۷۴ **	۰/۶۱ **	۰/۴۷ **	۰/۵۳ **	۰/۳۸ *	۰/۵۱ **	۱	
۸. پیشرفت تحصیلی	۰/۳۶ **	۰/۲۹ **	۰/۲۳ **	۰/۲۷ **	۰/۱۸ *	۰/۳۲ **	۰/۳۹ **	۱

*p<۰/۰۵ **p<۰/۰۱

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-13]

در گام بعد، رگرسیون چندگانه‌ی پیشرفت تحصیلی روی ابعاد نگرش مذهبی صورت گرفت. همان‌گونه که جدول ۴ نشان می‌دهد ابعاد نگرش مذهبی توانستند در معادله‌ی رگرسیون متغیر پیشرفت تحصیلی را به صورت مثبت و معنی‌دار پیش‌بینی کند.

جدول ۴. رگرسیون همزمان پیشرفت تحصیلی روی ابعاد نگرش مذهبی

متغیر پیش‌بین	F	P	R	R^2	Durbin-Watson	β	T	P<
اخلاقیات						۰/۳۴	۴/۱۸	۰/۰۱
اثر مذهب						۰/۲۷	۳/۱۹	۰/۰۱
مباحث اجتماعی						۰/۲۱	۳/۰۸	۰/۰۲
جهان بینی	۱۰/۵۸	۰/۰۰۰۱	۰/۵۰۷	۰/۲۵۷	۱/۹۳	۰/۲۶	۳/۱۴	۰/۰۱
باورها و دین						۰/۱۶	۲/۱۵	۰/۰۵
عبادات						۰/۳۱	۳/۱۱	۰/۰۱
ارزش‌ها						۰/۳۶	۴/۶۴	۰/۰۱

جهت مقایسه‌ی ابعاد نگرش مذهبی در بین دانشجویان دختر و پسر از آزمون t گروه‌های مستقل استفاده شد (جدول ۵). نتایج نشان بین دانشجویان دختر و پسر از نظر متغیرهای پیش‌بین پژوهش تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۵. آزمون t گروه‌های مستقل

	آزمون لوین			سطح اطمینان ۹۵ درصد	
متغیرها	**F**	**T**	**Sig**	**تفاوت میانگین**	**پایین**	**بالا**
اخلاقیات	۰/۰۴۶	۰/۰۷۳	۰/۹۴۳	۰/۱۹۴	-۵/۳۲۷	-۵/۷۱۶
اثر مذهب	۰/۱۰۶	۰/۳۲۶	۰/۷۴۷	۰/۵۷۰	-۳/۰۴۶	۴/۱۸۶
مباحث اجتماعی	۱/۱۷۷	۰/۵۵۳	۰/۵۸۸	۱/۱۶۳	-۳/۲۷۴	۵/۵۰۰
جهان بینی	۰/۸۰۶	-۰/۳۹۹	۰/۶۹۳	-۰/۵۶۶	-۳/۶۱۶	۲/۴۸۴
باورها و دین	۰/۹۷۶	-۰/۵۷۶	۰/۵۷۰	-۰/۷۱۳	-۳/۲۵۷	۱/۸۳۲
عبادات	۰/۰۰۵	-۱/۳۶	۰/۱۸۳	-۱/۶۶	-۴/۱۴	۰/۸۲۴
ارزش‌ها	۰/۶۲۱	۰/۱۳۶	۰/۸۹۳	۰/۲۰۶	-۲/۸۹۴	۳/۳۰۷

بحث

هدف مطالعه‌ی حاضر شناخت رابطه‌ی نگرش مذهبی و پیشرفت تحصیلی در میان دانشجویان و همچنین بررسی تفاوت جنسیتی از نظر متغیرهای پیش‌بین پژوهش بود. در مجموع ۲۵ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی به واسطه‌ی متغیرهای پژوهش تبیین شد. یافته‌ها نشان داد ابعاد نگرش مذهبی با پیشرفت تحصیلی رابطه‌ی معنادار دارند. از میان ابعاد نگرش مذهبی به ترتیب ارزش‌ها و اخلاقیات، همبستگی بالاتری با پیشرفت تحصیلی نشان دادند این یافته با یافته های مارشال(۲۰۱۸)، خادمی(۱۳۸۴)، صالحی نژاد(۱۳۹۲)، تقوی نیا و متوسل آرانی(۱۳۸۴)، اقوامی و همکاران(۱۳۹۰) همسو می باشد. در تبیین کلی یافته می‌توان به نقش بازدارندگی مذهب اشاره کرد. همان‌طور که گفته شد حوزه‌ی تحصیلی به عنوان یکی از حوزه‌های زندگی اجتماعی از آثار سوء تقلب و خیانت در امان نمانده است و همه‌ساله اخباری در این زمینه منتشر می‌شود. رواج چنین دیدگاهی، سلامت علم‌آموزی و تحصیل دانش را به مخاطره می‌اندازد و تفاوت‌های واقعی بین فراگیران را در این زمینه پنهان می‌سازد. به طوری که افراد شایسته قادر به رسیدن به درجات بالا نخواهند بود. این وضعیت کل جامعه را متاثر خواهد ساخت. افراد معتقد به مذهب با تاثیرپذیری از مذهب و اتخاذ نگرش مذهبی، به دلیل منع چنین اعمال و رفتارهایی از سمت مذهب، از انجام آن‌ها خودداری می‌کنند. در عوض بر توانمندی‌های خود برای غلبه بر چالش‌های تحصیلی و کسب پیشرفت درسی تکیه می‌کنند. در واقع می‌توان افراد معتقد به مذهب به دو شکا از مذهب در جهت پیشرفت تحصیلی سود می‌جویند. نخست این دیدگاه مذهبی که افراد را به علم‌آموزی دعوت می‌کند. و دوم با برحذر داشتن افراد از راه‌های ناسالم و غیراخلاقی. مذهب از افراد می‌خواهد تا با تلاش و کوشش خود به پیشرفت نائل آیند.

همچنین نتایج نشان داد بین دانشجویان دختر و پسر از نظر برخورداری از ابعاد نگرش مذهبی تفاوت معناداری وجود ندارد این

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-13]

یافته با یافته های صالحی نژاد(۱۳۹۲)، تقوی نیا و متوسل آرانی(۱۳۸۴) همجهت می باشد. در توجیه چنین یافته‌ای شاید بتوان به نظریه‌ی جامعه‌ی توده‌وار اشاره کرد. در جوامع توده‌وار سبک یکسانی از فرهنگ، مذهب و وطن‌پرستی تبلیغ می‌شود و سعی در مشابه بار آوردن هر چه بیشتر افراد است. در جامعه‌ی فعلی ایران نیز تا حد زیادی وضع به همین منوال است. امروزه در جامعه یک قرائت رسمی از مذهب وجود دارد و فرهنگ مذهبی خاص شیعی نیز تبلیغ می‌شود. این تبلیغات از درون خانواده، مدارس و رسانه‌های جمعی به کرات تکرار می‌شود و بنابراین در نگرش‌گزینی مشابه افراد نیز موثر واقع می‌افتد. چه دختران و چه پسران از بدو ورود به مدرسه با مطالب کاملاً مشابه‌ای آموزش داده می‌شوند و آموزش یکسانی نیز از طرف رسانه‌های گروهی دریافت می‌کنند. لذا عدم تفاوت آنان در متغیر پیش‌بین پژوهش طبیعی به نظر می‌رسد. نتایج پژوهش حاضر بیانگر اهمیت نگرش مذهبی و نقش آن در تحول دیدگاه اخلاقی دانشجویان در امر تحصیل است و می‌تواند از منظر نظری و کاربردی مورد توجّه قرار بگیرد.

نتیجه گیری

نتایج این پژوهش می‌تولند در پر کردن خلاء تئوریکی‌ای که در زمینه‌ی ارتباط نگرش مذهبی و پیشرفت تحصیلی وجود دارد، به کار آید. این پژوهش حاوی اطلاعات و معارف مفیدی برای سیاست‌گذاران، نهادهای تربیتی، خانواده‌ها و دانشجویان می‌باشد. نتایج این پژوهش بیان می‌کند که هر چه ما دانشجویانی با نگرش مذهبی مثبت تربیت کنیم و باورهای مذهبی آنان را ارج نهیم، فراگیرانی خودگردان، صادق و اخلاق‌مدار را پرورش خواهیم داد که بر حفاظت، نظارت و چگونگی پیدا کردن مسیر سالم موفقیت تحصیلی توانا هستند و با همین توانایی زندگی خود را مدیریت و در امر تحصیل موفق خواهند بود. یافته‌های پژوهش حاضر باید در بافت محدودیت‌های علم روان‌شناسی و حوزه‌ی علوم رفتاری تفسیر شود.

ابزار جمع‌اوری اطلاعات پژوهش تنها پرسشنامه است. به کارگیری سایر منابع سنجش اطلاعات، می‌توانست بر دقت یافته‌ها و نتایج بیفزاید. اگرچه پرسشنامه‌ها بی‌نام بود و در مورد محرمانه بودن اطلاعات نیز اطمینان لازم به مشارکت‌کنندگان داده شد ولی هراس از ارزیابی و درز اطلاعات ممکن است در نتایج پژوهش تاثیرگذار بوده باشد. همچنین پژوهش روی دانشجویان کارشناسی انجام شده است و قابلیت تعمیم به سایر مقاطع را ندارد. حتی در تعمیم‌دهی به دانشجویان کارشناسی دیگر دانشگاه‌ها نیز باید جانب احتیاط نگه داشته شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود مدل مورد پژوهش، در نمونه‌ی دانشجویان مقاطع تحصیلی و حتی بافت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی دیگر نیز انجام شود، تا علاوه بر افزایش قدرت تعمیم‌دهی نتایج، امکان مقایسه‌ی آن‌ها را نیز فراهم سازد. همچنین محقق پیشنهاد می کند دست‌اندرکاران آموزش عالی با بهره‌گیری از توان مشاوران مجرب و اساتید معارف به برگزاری کارگاه‌هایی در این زمینه برای دانشجویان اقدام کنند.

ملاحظات اخلاقی

در این مطالعه همه ملاحظات اخلاقی صورت گرفته و کد ثبت ۹۴/د/۸/۰۹/۷۹۱۰ اعمال شده است..

سپاسگزاری

شایسته است کلیه دانشجویان شرکت کننده در این پژوهش که با بردباری به مقیاسهای موجود در پرسشنامه پاسخ دادند تشکر و قدردانی به عمل آید.

تضاد منافع

در نوشتن و نحوه انتشار این مقاله بین نویسندگان و سازمان متبوع هیچگونه تضاد منافعی وجود ندارد.

References

1. Tamanayefar, and Gandami, Z. The Relationship between Achievement Motivation and Academic Achievement in Students. Journal of Strategies for Education in Medical Sciences. 2011; 4, 1, 20-15.
2. Solomon Nezhad, A and Shahraari, M. Relationship between control source and self-regulation with academic achievement. Journal of Psychology and Educational Sciences. 2001; 31, 2, 198-175.
3. Saif, A. New Educational Psychology. Tehran: Agah Publishing. 2009
4. Seif, A. Educational measurement, assessment, and evaluation. Tehran: Publishing Duran. 2005.
5. Khodayarifard, M; Shokouhi-Ekta, M and Ghobari-Bunab, B. Preparing Students' Religious Attitude Scale. Magazine Psychology,2000; 4, 3, 285-268.
6. Abbasi, M; Khademi, M and Naghsh, Z. Relationship between religious attitude and the motivation of students' academic achievement due to the role of self-efficacy. Culture at Islamic University, 2015; 5, 4, 572-559.
7. Marshall, K. Global education challenges: Exploring religious dimensions. International Journal of Educational Development. 2018; 62, 184–191.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-13]

8. Salehi Nezhad, A. The Relationship between Religious Attitude with Mental Health and Academic Achievement among Second Year Students of Secondary School in Qeshm. Master's Degree, Sistan and Baluchestan University. 2015.
9. Taqvinia, M and Motevaselarani, M. Religious relationship with academic achievement in students of Tehran University of Medical Sciences in the academic year of 2013-2014. Iranian Journal of Medical Education. 2015;15, 3, 26-19.
10. Aghvami, M; Gharemani, Z; Afshinjoo, M; Hamzehpour, M and Torabi Ahmadi, M. The Role of Religious Beliefs in the Academic Achievement of Students at Zanjan Nursing Midwifery Faculty, Journal of Educational Development in Medical Sciences, 2011; 5, 8, 10-1.
11. Seginer, R. & Mahajna, S. Future orientation links perceived parenting and academic achievement: Gender differences among Muslim adolescents in Israel. Learning and Individual Differences. 2018; 67, 197–208.
12. Krejcie, R. V., & Morgan, D. W, Determining sample size for research activities. Educational and Psychology Measurement. 2000; 30, 607-610.
13. Aslani, M. Examining religious attitude and its effects on male and female teachers of lordegan city. MA thesys of Tehran University.2004.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-13]